

vált népünk szellemi életében, ez az újabb idegen hatás — a gyökeresen magyar dallamvilágtól amúgyis távol álló s még hozzá selejtes német énekek révén — kedvezőtlenül befolyásolta fejlődésében a magyar egyházi népéneket.

¹ Mellyben foglaltatik az apostoli hit, reménység, és szeretet, három részekre felosztva, és az egész esztendőre alkalmaztatva, ... Bozóki Mihály, A' Maróti Egyháznak leg-kisbebb Szolgája, és Kántora által muszika-kótákra alkalmaztatott. Vátzonn, Nyomlattatott Maramarossi Gottlieb Antal' betűivel, és költséggel 1797. — 4r., 323 lap.

² A' jól meg-halásra serkentő magyar egyházi énekes könyv... 1806. (Vác és Nagyvárad). A kiadó már előre beharangozza: „Azt-is akartam egyszerűsággal jelteni az érdemes olvasóknak, hogy az Halotti Énekek-is sok más meg-bővítettett újj Énekekkel ilyen formában ki-fognak bősáttatni.” — Ez a gyűjtemény külön szöveges kiadásban is megjelent ugyanabban az évben.

³ „Szeleptsényi”, azaz „Cantus Catholici ex editione Szeleptseniana” — a Szőlősy-féle gyűjtemény valamelyik XVIII. századi kiadása.

⁴ L. Gacs Emilián, Agárdi László és Alszegehy Zsolt felsorolását (Irodalomtörténeti Közlemények 1938. 188—191., Irodalomtörténet 1943. 170. és 1947. 34—37. l.).

⁵ Ilyen pld. a Szoszna-gyűjtemény (1714—15), Nagyécsi é. k. (1725), Vöcsey János é. k. (1752), Zirci kézirat (1754—66), Dóri é. k. (1763—69), Bajnai é. k. (1765—67), a M. Nemz. Múzeum és Erdélyi Múzeum ktváranak katolikus énekeskönyvei a 60-as és 80-as évekből, stb.

⁶ Egy evangéliumi éneket — kissé átdolgozva — felvett a Szent vagy, Uram! is (91. sz.).

⁷ Ányos Pál gyűjteményében (Énekek Könyve, 1785) jelent meg először. Talán az ő fordítása.

⁸ Katholisches Gesangbuch, auf allerhöchsten Befehl Ihrer k. k. apost. Majestät Marien Theresiens zum Druck befördert. Wien. (1774—80.)

⁹ A magyarországi evangélikus tótok énekeskönyvéből (Tranowski: Cithara Sanctorum, 1684) is kerültek át dallamok, pld.: Üdvözlégy Mária, tengernek csillagja.

¹⁰ Több példa található a SzVU!-ban (108., 127., 141., 148., 238., 283. és 292. sz.).

¹¹ „... wässerig und nichtssagend”, állapítja meg Bäumker, a német egyházi népének alapos ismerője. (Das katolische deutsche Kirchenlied, III. k. 1891. 12. l.)

Nem Füll tsiklándoztató...

Báró Amade László, a XVIII. század kedvelt lírikusa, istenes énekeket is írt. Míg szerelmi versei csak jóval halála után jelentek meg, ezeket — „*Buzgó szívnek énekes fohászzkodásai*” címmel — 1755-ben Bécsben dallamokkal együtt ki is nyomatta. A 32 lapos kis füzet előszavában így nyilatkozik róluk: „Notája ugyan ezeknek, nem olly Füll tsiklándoztató, és torok csattogató mesterséges Világi Éneklésekre vannak alkalmaztatva; hanem csak a' Lelki edgyügyü Szelid szívnek igen belső affectussinak zengő Magyarázására...” Ennek a kornak nem csak a prózája ilyen cifra; a német és olasz dalirodalom hatására a régi egyházi énekek nemesveretű melódiái is átalakulnak. Ime, mi lett Náray „Áldott szent Istenem” kezdetű énekéből:

I - mád - lak oh Szent Os - tya! Ki - vel Test Vé - rét osz - tya, bús lel - lem - nek!

Memye - i ir - gal - masság! Vég - he - tet - len nagy jó - ság én szívemnek.

NB. Az első vonalon lévő kis fekete kocka itt nem szünetet, hanem lélekzetvételt jelez s a záróhangot voltaképen megnyújtott (fermátás) pontozott negyed hangjeggyel kellene jelölni. A dallamot v. ö. „Szent Vagy, Uram!” 116. és 126. sz.

Papp Géza.